

NVBS Afdeling Noord

Nederlandse Vereniging van Belangstellenden in het

Spoor- en tramwegwezen

www.nvbs.com/noord

Railvereniging van toen en nu

Programma voorjaar 2026

Zaterdag 17 januari, Ingelum, 14:00

Zaterdag 21 februari, Meppel, 13:30

Donderdag 12 maart, Assen 19:30

Zaterdag 21 maart, Buitenpost, 13:30

Zaterdag 18 april, Ingelum, 14:00

Zaterdag 16 mei, Assen, 13:30

Donderdag 4 juni, Buitenpost 19:30

Jan Korf - Blauwe en gele tram tussen Leiden en Den Haag in 1961.

Harry Peters - Kennismakingsreis naar de DDR.

Hans van Poll - Stoom in Groot-Brittannië 1984 - 2019.

Bart van 't Grunewold - Renaissance DR Stoom.

Michel ten Broek - DDM-1 de eerste generatie dubbeldeks-rijtuigen.

Bert vd Kruk - Tussen Lolland en Lapland.

Bert Stortenbeker - 60 jaar spoorwegfotografie van Bert Stortenbeker.

Entree: €4,00: geldt voor zowel leden als niet-leden van de NVBS.

Beste lezer,

Hierbij ontvang je het programma voor het voorjaar van 2026 vol met leuke afdelingsbijeenkomsten van NVBS afdeling Noord.

Wij nodigen je graag uit om vrienden en kennissen, waarvan je weet dat zij ook in het spoor en de tram geïnteresseerd zijn, mee te nemen naar onze bijeenkomsten. Zij betalen net als iedereen € 4,00 als bijdrage in de kosten van de zaalhuur, maar zijn verder niets aan de afdeling verplicht.

De tijden van de bijeenkomsten in Ingelum zijn afgestemd op de tijden van buslijn 71. Dienstregeling bus: Vertrek Leeuwarden: 13:29; Ingelum: 13:45. Terugreis vertrek Ingelum: 16:45; Leeuwarden: 17:03

Kijk voor de meest recente wijzigingen op www.qbuzz.frl, www.ns.nl of www.9292ov.nl

Wil je op de hoogte blijven van nieuwtjes, uitstapjes en wijzigingen in het programma, zorg dan dat jouw mail adres bij ons bekend is via noord@nvbs.com of kijk regelmatig even op www.nvbs.com/noord of onze **Facebook** pagina, eventuele wijzigingen in het programma zijn daar ook zichtbaar.

Foto voorblad: ICNG 3314 tijdens een testrit in Meppel, 20 februari 2024. Foto: Pieter Wemelsfelder

Programma:

Zaterdagmiddag 17 januari 2026 in Ingelum 14.00 uur – 16.30 uur.

Spreker / onderwerp: Jan Korf - Blauwe en gele tram tussen Leiden en Den Haag in 1961.

Locatie: Dorpshuis Skerne Wibe, Folkert Klazingastrjitte 25, Ingelum.

De laatste dagen van de interlokale elektrische trams.

De rijksweg van Leiden naar Rotterdam liep nog door Wassenaar en pas recent over of onder de tram. (cq omgekeerd). De verkeerssituatie was nog totaal anders.

Dit gebied, het hart van Zuid Holland was nog bespaard van de grote opheffing van de lokale railbedrijven maar die werden in de jaren '60 toch ook het slachtoffer.

De blauwe tram, Den Haag—Leiden reed op zijn laatste rails, evenals de gele tram van de HTM Den Haag—Leiden via Wassenaar.

Ik was net begonnen met de “dure” kleurendia's, duur voor mij als student aan de TU, destijds TH in Delft.

Ik fietste af en toe via Voorburg en Voorschoten naar huis in Heemstede voor het weekend en reed dan langs Rijswijk tot Leiden meestal met de blauwe tram in het zicht en een enkele keer langs de HTM rails door Wassenaar.

Zaterdagmiddag 21 februari 2026 in Meppel 13.30 uur – 16.30 uur.

Spreker / onderwerp: Harry Peters - Kennismakingsreis naar de DDR.

Locatie: Kerkelijk centrum Samenstroom, Groenmarktstraat 6, Meppel.

Nadat medio 1976 bekend wordt dat het fotografeerverbod voor het grootspoor in de DDR op 1 januari 1977 zal worden opgeheven (bij de smalspoorlijnen is dat al het geval) worden er driftig plannen gemaakt om een keer naar het land van de “vijand” te gaan. Dat woord “vijand” klinkt misschien vreemd maar als onderofficier bij de Koninklijke Luchtmacht ben ik zestien maanden paraat geweest op een raketbasis in Duitsland om mijn bijdrage te leveren en ervoor te zorgen dat deze vijand geen voet op onze Westerse bodem zou zetten noch een vliegtuig boven ons grondgebied zou laten vliegen. Bovendien mocht ik vijf jaar lang na mijn afzwaaidatum niet naar het Oostblok reizen daar ik te veel actuele en geheime informatie zou kunnen weten. Deze termijn loopt gelukkig in oktober 1976 af.

Van medehobbyisten, die al aan de andere kant van het IJzeren Gordijn zijn geweest, komt al enige tijd telkens meer interessante informatie over het railvervoer in de DDR, zowel over tram als trein. Mede omdat bij de Deutsche Bundesbahn de stoomtractie in oktober 1976 wordt gestopt besluiten mijn kameraad en ik – en natuurlijk onze echtgenotes – het erop te wagen. Wij stellen een route samen en boeken een reis door het zuiden van de DDR om het eens te proberen. Voor uw presentator is deze reis in die tijd een onderneming met compleet andere gevoelens dan alle spoorse reizen daarvoor. Zowel mijn militaire verleden, trams, treinen (normaal- en smalspoor) en een beetje toerisme komen in deze presentatie aan de orde!

Donderdagavond 12 maart 2026 in Assen 19.30 uur – 22.00 uur.

Spreker / onderwerp: Hans van Poll - Stoom in Groot-Brittannië 1984 - 2019.

Locatie: Buurthuis De Schulp, Buizerdstraat 10, Assen.

Van 1984 tot 2019 verbleef Hans van Poll vrijwel elk jaar voor korte of langere tijd in Groot-Brittannië op zoek naar stoom, die in ruime mate bij hoofdlijnritten of bij de vele museumlijnen werd aangetroffen. De talrijke overgebleven stoomlocomotieven, prachtig gerestaureerd in allerlei kleuren, maar ook de authentieke stationsgebouwen en beveiligingsinrichtingen maken dat land ook nu nog tot een zeer aantrekkelijke vakantiebestemming voor de stoomliefhebber. We zien o.a. de Scarborough Spa Express met diverse locomotieven op de lijn van York naar de kustplaats Scarborough en de North Wales Coast Express, die van Crewe naar Holyhead op het eiland Anglesey reed. Ook daarvan wordt een uitvoerig beeldverslag gegeven. En we reizen ook af naar het hoge noorden: in de Schotse Highlands met hun ruige landschap reed op enkele dagen in de week in het hoogseizoen een stoomtrein van Fort William naar Mallaig en terug. Museumspoorlijnen zijn er in overvloed. Natuurlijk kijken we uitvoerig rond bij de Severn Valley Railway (en komen daar o.a. de fameuze loc TORNADO tegen, een in 2009 geheel nieuw gebouwde, grote sneltreinstoomloc), de North Yorkshire Moors Railway en de Bluebell Railway. Maar we reizen met onze BritRail-pass ook naar andere museumbedrijven. Hans van Poll heeft ook zijn oudere dia's gedigitaliseerd en laat u zijn mooiste plaatjes van zijn belevenissen aan de overzijde van de Noordzee zien.

Station York op 7 juni 2018. Loc 35018 BRITISH INDIA LINE met de *Scarborough Spa Express*

Zaterdagmiddag 21 maart 2026 in Buitenpost 13.30 uur – 16.30 uur.

Spreker / onderwerp: Bart van 't Grunewold - Renaissance DR Stoom.

Locatie: Cultureel centrum it Koartling, Schoolstraat 31, Buitenpost.

Aan het einde van de jaren zeventig van de vorige eeuw was er nog volop stoom in de DDR te beleven, maar praktisch alles was oliegestookt. Er reden oliegestookte 01.5-en, 03.10-en, 44-ers) en oliegestookte 50-ers. Ook de smalspoorloc's in de Harz reden op oliestook.

Rondom 1980 was het onrustig in het Midden Oosten. Er was oorlog tussen Irak en Iran. In laatstgenoemd land was een revolutie uitgebroken: ayatollah Khomeini kwam aan de macht. De gevolgen hebben hun weerga op de wereldpolitiek niet miskend. De olieprijs steeg enorm en de tweede oliecrisis was een feit, met een wereldwijde economisch crisis zoals we die na de tweede wereldoorlog mondiaal niet meer hebben beleefd.

Dit had ook gevolgen voor de verhouding tussen de DDR en de olie-exporterende 'vriendschapsstaat' Sovjet Unie. Laatstgenoemd land zag immers haar kansen schoon om haar olie duur aan het westen te verkopen. De DDR had het nakijken, met alle gevolgen van dien.

Het gebrek aan olie had ook voor de Deutsche Reichsbahn grote gevolgen. Alles wat op olie reed, moest aan de kant. In 1981 ging dat nog schoorvoetend, maar vanaf 1982 ging het snel. Alle oliegestookte stoomloc's gingen aan de kant en ook diesellocomotieven werden terzijde gesteld. Er werd ruim ingezet op verdergaande elektrificatie van het net, maar het zou nog enkele jaren duren voordat elektrisch tot aan de Oostzee zou kunnen worden gereden.

Maar, zoals Johan Cruyff het al zei: "Ieder nadeel heeft zijn voordeel", in dit geval het weer in dienst nemen van kolengestookte stoomloc's. Er kwamen weer ruimschoots 50.35-ers en 52.80-ers in dienst, maar ook verrassingen, zoals de Baureihe 41 en enkele loc's van de Baureihen 35.10 (Baureihe 23), 86 en zelfs 'Altbau 50-ers'.

Het hoogtepunt van deze renaissance was in 1984. Daarna was tot en met 1986 de trend 'licht afnemend', maar vanaf 1987 begon helaas toch het einde dat in oktober 1988 kwam, toen de laatste reguliere stoomloc op normaalspoor bij de Deutsche Reichsbahn reed.

De DDR leed ernstig onder de gevolgen van deze tweede oliecrisis. Daarbij kwam dat Oost Europa onrustig werd. Solidarnosc in Polen kwam op en werd beantwoord door de repressieve houding van Tsjernenko in de Sovjet Unie. Vanaf 1986 implodeert de DDR steeds meer, dit ook tegen de achtergrond van de 'Glasnost' en 'Perestrojka' van de nieuwe Sovjet partijleider Michael Gorbatsjow. Het einde van de DDR is bekend en inmiddels al meer dan drie decennia geschiedenis.

Ondanks deze moeilijke tijden midden jaren tachtig was er in de DDR veel moois te zien en te fotograferen. Bart van 't Grunewold neemt ons mee terug naar de hoogtepunt van de renaissance: 1984 tot en met 1986. We zien tal van kolengestookte 50.35-ers en 52.80-ers rijden vanuit Haldensleben, Halberstadt, Glauchau, Nossen, Hoyerswerda, Kamenz en Bautzen, maar ook veel andere (kolengestookte) stoomloc's, zoals 41-ers vanuit Saalfeld (Saale), de 35 1113 tussen Dessau en Riesa, de 86 1501 tussen Schlettau en Crottendorf en een enkele 50.10 in Aue. Dit reed allemaal in 'de gewone dienst', maar er waren ook tal van extra ritten, meestal georganiseerd door de DMV (Deutscher Modelleisenbahner Verband, de DDR-versie van de NVBS) met een 01, een 01.5, een 'Sächsischer Rollwagen' een P8, een 'Altbau 52-er', das 'Dreirad', een 94-er en een 95. Vaste waarde – eigenlijk tot op de dag van vandaag – is het smalspoor. Ook dat komt aan bod, naast wat toen 'moderne tractie' was (en vandaag de dag als antiek ook al vaak aan de kant gesteld).

Komt het allemaal zien.

215.05: loc 01 1531 (01 531) met een DMV extra trein in verband met '150 Jahre Eisenbahnen in Deutschland, 40 Jahre in Volkes Hand', van Erfurt via Arnstadt en Bad Blankenburg naar Orlamünde, tijdens een schijnvertrek bij Quittelsdorf, 5 september 1985.

187.19: volgens de dienstregeling heeft trein Dg/Gag 56776 van Magdeburg Rothensee via Halberstadt naar Blankenburg een stop van 16 minuten in Groß Quenstedt. Na deze halt vertrekt op 28 mei 1984 loc 50 3579 op imposante wijze uit dit oord.

Zaterdagmiddag 18 april 2026 in Ingelum 14.00 uur – 16.30 uur.

Spreker / onderwerp: Michiel ten Broek - DDM-1: de eerste generatie dubbeldeks-rijtuigen.

Locatie: Dorpshuis Skerne Wibe, Folkert Klazingastrjitte 25, Ingelum.

In 1985 kwamen de eerste dubbeldeksrijtuigen van de NS in dienst. Het vervoer op twee verdiepingen was al direct zo populair dat de dubbeldekstreinen een aparte vermelding in het spoorboekje kregen. Toen een paar jaar later echter nieuw materieel nog uitsluitend in dubbeldeks-uitvoering werd afgeleverd (DD-AR en DD-IRM), was het met die speciale status snel afgelopen en ging het DDM-1 al gauw als “de oude dubbeldekkers” door het leven.

Op het eerste gezicht valt er niet zoveel te vertellen over een niet al te grote serie rijtuigen die alleen voor de spitsuren was bedoeld. Over en rond het DDM-1 is echter juist veel te verhalen, mede omdat hun geschiedenis van het begin tot het eind veel van de ontwikkeling van de materieelinzet bij NS weerspiegelt. In allerijl ontwikkeld ter vervanging van materieel '46 in Noord-Holland in grote spitstreinen, eindigde het DDM-1 34 jaar later in kleine eenheden in de laatste nog bestaande spitstreinen van NS, nadat ze al tweemaal buiten dienst waren gesteld. In de tussentijd deden ze in verschillende samenstellingen in trek-duwformatie dienst, maar ook als losse rijtuigen in intercity's voor het vervoer van mens en fiets.

Michiel ten Broek neemt ons mee door de geschiedenis van het DDM-1, zonder al te veel rijtuignummers, maar met veel achtergronden, gewone en speciale inzetten en anekdotes over het ooit zo populaire materieel.

Zaterdagmiddag 16 mei 2026 in Assen 13.30 uur – 16.30 uur.

Spreker / onderwerp: Bert vd Kruk - Tussen Lolland en Lapland.

Locatie: Buurthuis De Schulp, Buizerdstraat 10, Assen.

Voor de presentator was de aankondiging “Stoomtractie boven de Poolcirkel” aanleiding om in 1992 een rondreis door Denemarken en Zweden te maken. Landen waar toen nog veel materieel uit de vijftiger jaren in dienst was.

De reis begint in Denemarken waar de Bolle Neuzen en de Lyntogs nog reden en er door de vele eilanden een uiterst effectieve samenwerking was tussen spoorwegen en veerponten, zoals op de belangrijke verbinding tussen Nyborg en Korsør. In Zweden werd een klein stukje gevaren op het 150-jarige Gotha-kanaal, waar met een stoomtrein naar toe was gereisd. Stoomtractie was er ook bij enkele smalspoor-museumlijntjes.

Tijdens deze afwisselende reis naar het hoge noorden waren bezoeken aan het spoorwegmuseum te Gävle en de werkplaats in Lulea minstens zo interessant. Het viel op dat bij de SJ nog meerdere series elektrische

stangenlocomotieven in dienst waren. Die zouden spoedig worden afgelost door de volop in aflevering zijnde Rc-elocs. Hoogtepunt was ongetwijfeld de 7½ dag durende treinreis met de door meerdere stoomlocomotieven getrokken “Midnight Sun Special” van Narvik naar Göteborg met verrassingen onderweg, o.a. een kijkje bij de ertsmin in Kiruna. Het passeren van de poolcirkel ging niet onopgemerkt voorbij. In totaal werden ruim 6000 treinkilometers afgelegd en zagen we 14 locs onder stoom + een stoomrijtuig.

DSB-locs serie MY11 met een goederentrein te Fredericia.

Donderdagavond 4 juni 2026 in Buitenpost 19.30 uur – 22.00 uur.

Spreker / onderwerp: Bert Stortenbeker - 60 jaar spoorwegfotografie van Bert Stortenbeker.

Locatie: Cultureel centrum it Koartling, Schoolstraat 31, Buitenpost.

Toen de uit 1935 stammende Zeis Ikon 6x9 box van mijn vader vervangen werd door een moderner toestel, pakte ik de kans om op mijn 11e treinen te gaan fotograferen. De allereerste foto maakte ik van de mat 36 623 op de Buurtsporen in Utrecht. Zoals je kunt zien, nog niet helemaal goed... In 1968 kon ik zelf een kleinbeeldcamera kopen waarmee ik kleurendia's kon gaan maken! Niet te veel natuurlijk, want van een krantenwijk kon je dat niet betalen. Vandaag de dag fotografeer ik nog. Met spullen waarvan ik nooit heb durven dromen.

Ter gelegenheid van dit 60 jarig jubileum heb ik op diverse onderwerpen selecties gemaakt uit al die opnamen die we steeds van oud naar nieuw zullen bekijken. Ook tot mijn eigen verbazing werd dat een aparte samenvatting die ik graag met jullie deel en waarin van alles te zien is over spoor in binnen- en buitenland.

Bert Stortenbeker heeft vanaf zijn jongste jeugd met de trein gereisd en het was dan ook niet vreemd dat het zijn interesse opwekte. Vanaf 1966 is hij gaan fotograferen en doet dat vandaag de dag nog steeds. Tijdens de 41 werkjaren voor NS en opgroeiend gezin was er wel minder tijd voor de hobby. Maar dat is later weer helemaal goed gekomen. jaren perfect gerestaureerd. Al direct na 1945 golden onder internationale deskundigen de Poolse restaurateurs al als de beste ter wereld. En zo staan die stations, ook met de modernste voorzieningen, er als een plaatje bij. De foto's zullen ervan getuigen.

Over het programma voor het najaar 2026 wordt u tijdig geïnformeerd, houd ook de website in de gaten.

Bestuur NVBS Afdeling Noord

Voorzitter	Secretaris	Penningmeester	Algemeen bestuurslid
Pieter Wemelsfelder	Inge Draijer-Born	Nico Kunnekes	Henk van Joolen Manuel Draijer
